

Pranešimų teikimas, esant korupcinės rizikos tikimybei

STT TKV PNS vyr. specialistas Dainius Auštrevičius, 2025-10-02

pranesk@stt.lt

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) – pagrindinė kovos su korupcija institucija Lietuvoje, veikianti nuo 1997 metų, atskaitinga Prezidentui ir Seimui.

Apie ką mes čia šiandien?

- Kas yra korupcija?
- Ką tiria STT?
- Ką daryti darbuotojui, susidūrusiam su korupcija?
- Ką daryti darbdaviui, identifikavusiam galimą korupcijos rizikos tikimybę?
- Kokius pranešimus iš priežiūros institucijų gauna STT?
- Ką daryti, ko nedaryti?
- Užduotys

Kas yra korupcija?

Korupcija, Baudžiamojo kodekso prasme, yra nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams.

Žmogiškąją kalbą – valstybės tarnautojų bei jiems prilygintų asmenų rengiamos, daromos ar padarytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos (kyšininkavimas, prekyba poveikiu, piktnaudžiavimas, tarnybos pareigų neatlikimas), jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas, siekiant sau ar kitiems asmenims naudos.

Subjektas – valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo, turintis administracinius įgaliojimus arba kitaip užtikrinantis viešojo intereso įgyvendinimą dirbdamas ar pareigas eidamas kitais pagrindais.

Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos

- Kyšininkavimas (BK 225 str.);
- Prekyba poveikiu (BK 226 str.);
- Papirkimas (BK 227 str.);
- Piktnaudžiavimas (BK 228 str.);
- Neteisėtas teisių į daiktą įregistravimas (BK 228-1 str.);
- Tarnybos pareigų neatlikimas (BK 229 str.).

Kyšininkavimas ir papirkimas

Kyšininkavimas – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens savo ar kitų naudai tiesiogiai ar netiesiogiai pačiam ar per tarpininką pažadėjus ar susitarus priimti kyšį arba reikalavus ar provokavus duoti kyšį, arba priėmus kyšį už teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus;

Papirkimas – tiesiogiai arba netiesiogiai pačiam ar per tarpininką pasiūlius, pažadėjus ar susitarus duoti arba davus kyšį valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui arba trečiajam asmeniui už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus.

Prekyba poveikiu

226 str. 1 d. – siekis, kad asmuo, pasinaudodamas savo visuomenine padėtimi, tarnyba, įgaliojimais, giminyste, pažintimis ar kita tikėtina įtaka valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, tarptautinei viešajai organizacijai, jų valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui, paveiktų atitinkamą instituciją, įstaigą ar organizaciją, valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį, kad šie teisėtai ar neteisėtai veiktų ar neveiktų vykdydami įgaliojimus, ir jam ar trečiajam asmeniui tiesiogiai arba netiesiogiai pats ar per tarpininką pasiūlymas, pažadas ar susitarimas duoti kyšį arba kyšio davimas;

226 str. 2 d. – pasinaudojimas savo visuomenine padėtimi, tarnyba, įgaliojimais, giminyste, pažintimis ar kita tikėtina arba tariama įtaka valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, tarptautinei viešajai organizacijai, jų valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui savo ar kitų asmenų naudai tiesiogiai arba netiesiogiai pačiam ar per tarpininką pažadas ar susitarimas priimti kyšį arba reikalavo ar provokavo duoti kyšį, arba priėmė kyšį, pažadas paveikti atitinkamą instituciją, įstaigą ar organizaciją, valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį, kad šie teisėtai ar neteisėtai veiktų ar neveiktų vykdydami įgaliojimus.

Piktnaudžiavimas ir tarnybos pareigų neatlikimas

Piktnaudžiavimas – valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo piktnaudžiauja tarnybine padėtimi arba viršija jam suteiktus įgaliojimus ir dėl to didelės žalos patyrė valstybė, Europos Sąjunga, tarptautinė viešoji organizacija, juridinis ar fizinis asmuo;

Tarnybos pareigų neatlikimas – valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo dėl neatsargumo neatlieka savo pareigų ar jas atlieka netinkamai ir dėl to valstybė, Europos Sąjunga, tarptautinė viešoji organizacija, juridinis ar fizinis asmuo patyrė didelę žalą.

Tarnybinės ir drausminės atsakomybės atribojimas

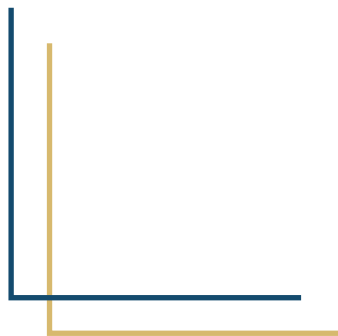
228 str.

229 str.

Piktnaudžiavimas ir tarnybos pareigų neatlikimas, savo esme, yra drausminiai teisės pažeidimai. Skirtumas?

- Kaltės forma (tyčia arba neatsargumas);

Tarnybinės ir drausminės atsakomybės atribojimas

228 str.

229 str.

Tarnybinė
atsakomybė

Piktnaudžiavimas ir tarnybos pareigų neatlikimas, savo esme, yra drausminiai teisės pažeidimai. Skirtumas?

- Kaltės forma (tyčia arba neatsargumas);
- Žala (turtinė – 20 000 EUR, neturtinė).

Ką daryti darbuotojui, susidūrusiam su korupcija?

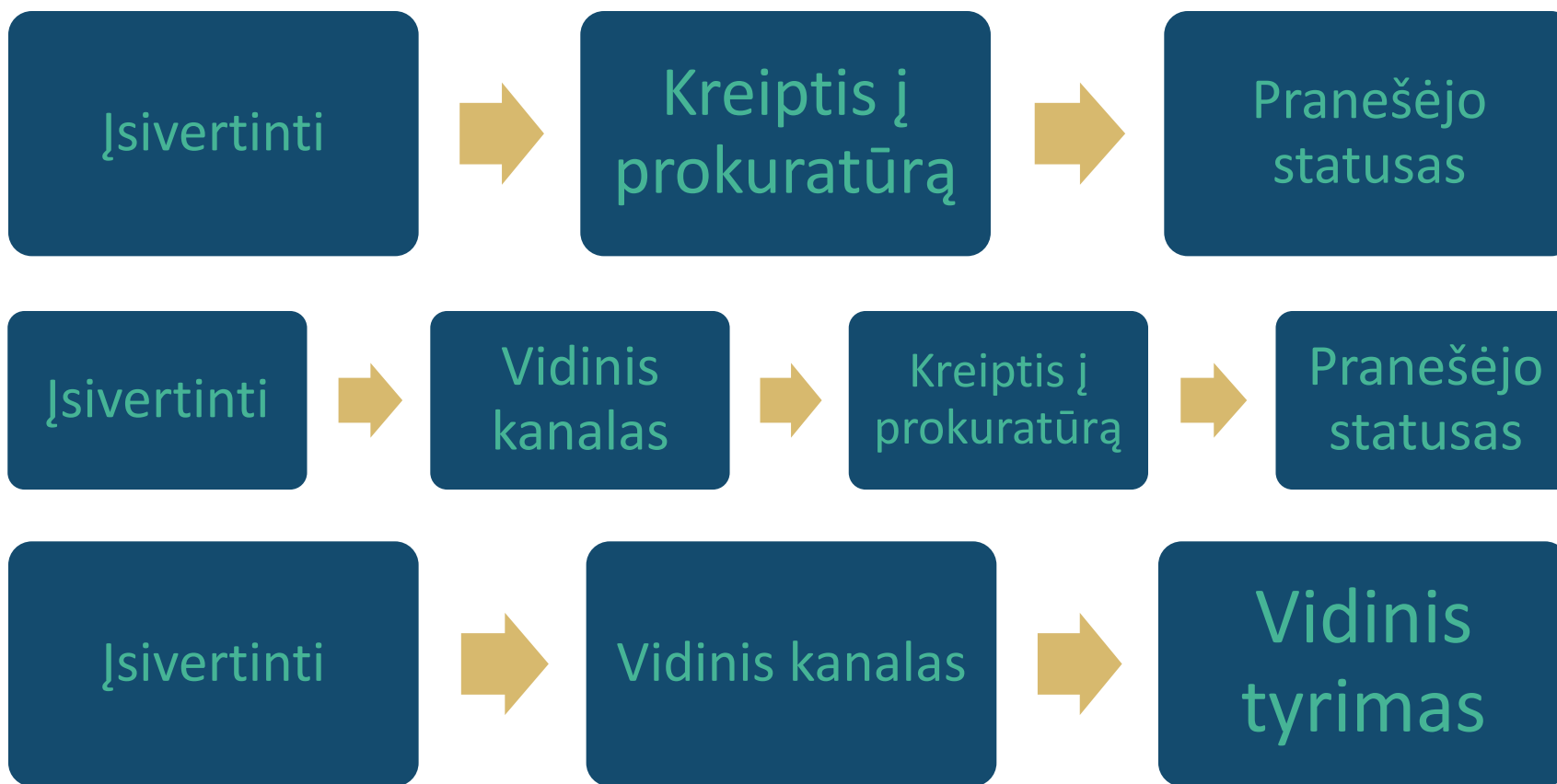

Aplinkos apsaugos departamento atvejis

- Gaisras Panerių g., Vilniuje 2024 m.;
- Siekta sumažinti gamtai padarytos žalos sumą;
- Užmegztas kontaktas su atsakingu AAD pareigūnu;
- Susitikimai įvairiose miesto vietose derinant detales;
- Pokalbiai aptakūs, paliekant erdvės interpretacijoms;
- Susitikimas įmonės veiklavietėje;
- Kyšio davimas;
- Sulaikymas;
- 19 900 EUR bauda, kyšio konfiskavimas;
- Atlygis pranešimą pateikusiam asmeniui.

Kā daryti darbuotojui, susidūrusiam su korupcija darbovietē?

Ką daryti darbdaviui, identifikavusiam galimą korupcijos rizikos tikimybę?

Kokių duomenų reikia, kad būtų pradėtas IT?

Ikiteisminis tyrimas pradedamas esant pagrindui manyti, kad buvo padaryta nusikalstama veika.

Nusikalstamos veikos sudėtis – objektyviųjų ir subjektyviųjų požymių, kurie apibūdina pavojingą veiką kaip tam tikrą nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, visuma. Kiekvienas inkriminuojamos nusikalstamos veikos sudėties požymis gali būti konstatuojamas tik tada, kai jo buvimą neginčijamai patvirtina gauti faktiniai duomenys, o ne prielaidos, nuomonė ir kita. Preliminarus duomenų atitikimas BK išdėstytų nusikalstamų veikų dispozicijoms (sudėtims), prieš pradedant ikiteisminį tyrimą, yra būtinas.

Tai ko reikia tai STT?

Kuo daugiau ir išsamesnės, neperteklinės informacijos apie galimai rengiamas, daromas ar padarytas nusikalstamas veikas:

Papirkimas: Pranešimas įstaigos vadovui apie bandymą papirkti, nurodant konkrečias aplinkybes (data, laikas, vieta, asmuo, jo elgesys, veiksmai, prašymas, vykęs pokalbis, asmenys, galintys paliudyti). Vadovas priima sprendimą dėl tolimesnio informacijos panaudojimo;

Piktnaudžiavimas/pareigų neatlikimas: kokie teisės aktai pažeisti, kokia žala padaryta, ar yra priežastinis ryšys, kokia kaltės forma asmuo veikė, pasirašytas asmens pareigybės aprašymas. Informacijos turi būti pakankamai, bet ji turi būti susijusi su galimai rengiama, daroma ar padaryta nusikalstama veika.

Kaip nedaryti?

- Audito ataskaitos;
- Pranešimų persiuntimas jų neįvertinus, neišanalizavus, nenagrinėjus;
- Vidinių klausimų sprendimas pasitelkiant teisėsaugos institucijas;
- Perteklinių ir su galimai nusikalstamos veikos padarymu nesusijusių duomenų teikimas;
- Apklausų metu: „nemačiau, nežinau, negirdėjau“;
- Nepilnos informacijos teikimas;
- Tarnybinių tyrimų neatlikimas motyvuojant resursų stoka;
- Konkrečių asmenų nenurodymas.

Kaip daryti?

- Gauto pranešimo įvertinimas;
- Kuo daugiau vidiniais resursais surenkamos informacijos;
- Nustatytų aplinkybių įvertinimas galimo baudžiamosios atsakomybės kilimo aspektu;
- Įsivertinimas, kokia nusikalstama veika galėjo būti padaryta;
- Informacijos teikimas teisėsaugai, nurodant asmenį, galintį patikslinti teikiamą informaciją ar nurodyti aplinkybes apklausų metu;
- Bendradarbiavimas.

Kaip minimalizuoti korupcijos rizikos tikimybes?

- Subjektyvumas visuomet sukelia rizikas korupcijai atsirasti;
- Neaiškus komunikavimas apie priimamus sprendimus;
- Garso/vaizdo įrašų darymas patikrinimų metu;
- Situacijos įvertinimas pašalinio asmens akimis;
- Daiktų/pinigų priėmimas darbo vietoje.

Praktinė užduotis

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro inspektorius 2024-12-20 tikrina naujai įrengiamas restorano patalpas, siekdamas įvertinti, ar jos atitinka higienos normas. Atlikus patikrinimą, restorano vadovas padėkoja už atliktą darbą, dar nežinodamas patikrinimo rezultatų, ir pasiūlo inspektoriui su žmona atvykti naujametinės degustacinės vakarienės.

Praktinė užduotis

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos IT sistemų administratorius, atlikdamas rutininius prisijungimų prie tarnybinių sistemų patikrinimus, pastebi nejprastą situaciją. Vienas iš analitikų, tiesiogiai pavaldus VMVT direktoriui ir nuo COVID-19 pandemijos oficialiai dirbantis tik nuotoliniu būdu, prie nuotolinės darbo vietos jungiasi tik kelis kartus per mėnesį. Jo el. pašte beveik nėra siunčiamų laiškų, o dokumentų valdymo sistemoje – tik keli techniniai įrašai. IT administratorius turi įtarimą, kad analitikas galimai įdarbintas fiktyviai. Kokių veiksmų turi imti IT sistemų administratorius?

Praktinė užduotis

Valstybinėje augalininkystės tarnyboje vyksta labai svarbus IT paslaugų pirkimas už 150 000 eurų. Dėl pavėluotai pradėtų procedūrų sutarties pasirašymas numatytas paskutinę metų dieną – 2024-12-31. Departamento vadovas, turėjęs pasirašyti sutartį, tą dieną netikėtai suserga, o jo pavaduotojas atostogauja. Skyriaus vedėjas, turintis teisę pasirašyti tik mažesnės vertės sutartis, nusprendžia pats pasirašyti pirkimo sutartį.

Praktinė užduotis

Lošimų priežiūros tarnyba planavo atlikti patikrinimą viename dideliame kazino, tačiau dėl ribotų resursų nuspręsta apsiriboti tik dokumentų analize. Popieriuje viskas atrodo tvarkinga – pateikti ataskaitų duomenys rodo, kad atsakingo lošimo taisyklės įgyvendinamos. Po kelių mėnesių keli lošėjai laimi bylą teisme, įrodydami, kad kazino faktiškai neleido jiems pasinaudoti savanoriško apribojimo teise. Valstybei tenka atlyginti apie 200 000 eurų žalą. Viešojoje erdvėje keliami abejonė, kodėl tarnyba nepatikrino realios praktikos vietoje, o pasikliovė tik įmonės pateiktais dokumentais.

Praktinė užduotis

Naujai įdarbintas Nacionalinės žemės tarnybos specialistas 2023 m. spalio mėn. priėmė sprendimą, dėl kurio buvo suformuotas žemės sklypas, neatitinkantis teisės aktų reikalavimų. 2024 m. kovo mėn. apie šį sklypą pradėjo domėtis žiniasklaida, institucija gavo paklausimus. Įstaiga pripažino, kad sklypas suformuotas neteisėtai, valstybei padaryta žala, ėmėsi veiksmų klaidoms ištaisyti. Tuo pat metu darbuotojas, supratęs, kad klausimai susiję su jo priimtais sprendimais, pasitraukė iš NŽT ir perėjo dirbti į Vilniaus miesto savivaldybę.

Ačiū už dėmesį!

